

СТАНОВИЩЕ

от професор доктор Божидар Димитров Колев, доктор на медицинските науки,
Институт за изследване на населението и човека, БАН, специалност психофизиология,
за придобиване на научната степен *доктор* по професионално направление психология
с кандидат ИВАН ВАНКОВ

Grounding relations and analogy-making in action

Харесва ми стила на развитие на текста: в сред прегледа на литературните данни е вместено тяхното обсъждане - с посочване на непълноти или на все още не твърде категорично потвърдени, макар и примамливи хипотези; следват посочени на тази основа възможности за по-нататъшно изследване и формулиране на бъдещите лични експерименти с препратка към съответните глави.

Харесва ми също скрупулъзното елиминиране на всякакви възможни уклони и тенденции (biases), които биха повлияли същността на експерименталните резултати. Например: The elimination of the factor of presentation location served to set apart the effect of the affordances of the stimuli from any spatial compatibility effects. И полученият резултат е очаквано логичен: responses were significantly faster when the affordance of the first relation was left. Също така възможните двусмислици в резултатите от експерименти 1 и 2 са окончателно изяснени чрез последващите „контролни“ експерименти 1a и 2a. Този експериментален дизайн, заедно с пространното сравняване с всички налични литературни данни, гарантира за достоверността и убедителността на представените от докторанта собствени резултати.

Не ми харесва подробното описателно повтаряне на процедурите за всеки отделен експеримент, които са принципно еднакви; би могло да се представят само конкретните различия. Така текстът би останал по-стегнат и кратък.

Често привеждания пример с *ключ-ключалка*, представен на стр. 51, за мен не е напълно убедителен: например, 1) не е задължително да се завъртва по часовниковата стрелка; 2) може да се пхне и да се остави да си стои там без да отключва; 3) може това да не е ключ за тази ключалка; 4) и прочие възможни анти-аргументации.

Не ми стана ясно защо в експеримент 3 всяко лице е участвало в само едно експериментално условие.

Авторът не е представил своя преценка за приносите, а и липсва автореферат; затова по моя преценка по-съществените приноси са:

- ефектите при изграждане на същностните взаимоотношения се дължат на процеси, свързани с разпознаването на обекта, но са специфични според процеса на сравняване на зависимостите

- сравнението на функционалните взаимоотношения включва симултанното проиграване на две и повече симулации; това обяснява привидно противоположните резултати от експеримент 2а и експеримент 2б

- манипулирането на физиологичния потенциал на изследваните лица може да повлияе на изпълнението им при чисто перцептуална задача

- намерени са взаимно потвърждаващи се доказателства че времевата и двигателната динамика играят важна роля при сравняване на връзки и зависимости.

Посочени са четири публикации (в съавторство, в сборници, без IF, без цитирания), което отговаря на задължителния минимум.

Тъй като не е представен български вариант на дисертацията, аз имах известен проблем да вникна надълбоко. На фона на претенциозната концепция и прилагания екзотичен психологичен модел, тя е наслоена със следните особености:

1/ небрежност при изписването и липса на типографска редакция: това прави възможни двусмислия като напр. между „though“ и „thought“ или „bowl“ и „bowel“ (пази боже, *черва* в купата!);

Figure 5.2.11 shows two cases in each which....

When two markers intersect at a node, a hypothesis node is created.

Its represents the mapping of nodes.

The same binding nodes can participate in other coalitions and server as the building block...

The proposed mechanisms and are related to existing...

All *this* results renders support to...

2/ непълен контрол върху езика: в лека степен като при: since the onset вместо - FROM

the onset, но и показателно като: In this way it was made sure и особено: *f.e.* – вместо *e.g.*;

Bottom-up creation of binding nodes assumes that the perceptual input is already by automatic processes...

Ботъмс-ъп значи *с дъното нагоре; нагоре с краката; наопаки; до дъно*

3/ претенциозност: Dynamicity Leftness Falsifiability **Disambiguate** !?

- няма такива думи; въвежда се един вид *newspeak*

4/ липсва вътрепонятийна системност; реакционното време се среща изписано като:

mean subject response times	subject response times means	mean item RTs
subject response time means data	subject means response times	RT mean

Този стил на представянето води и до доста неразбираеми изкази като например въведението към седма глава: Thus the embodiment account of relations is in tact with cotemporary theories and models of relational reasoning which converge to the understanding that there are no static features which define relational meaning.

Това е вече третата така ми предоставена дисертация и очевидно авторът е напълно невинен в това отношение; необходимо е НБУ да назначи щатен преводач, който да поправя всичко преди представяне за печат (в НИИ, Bethesda, където всички говорят английски, всяка статия се връща почервеняла от поправките на редактора...).

И накрая нещо, което преповтарям във всякоя рецензия: представянето на възрастта с точност до 1/100 от годината е невъзможно за практическо осмисляне:

23.15 years! 24.06 years! (= 24 г. + 22 дни - какво значение имат тези 3 седмици ?);
23.95 създава измамно впечатление (=337 дни, т.е., по-близо е до 24 г.);
23.75 years (О.К., тук поне е три четвърти, т.е., 9 месеца...)

Друга странна особеност на дисертациите в НБУ е те да завършват с една „самооценка“, в която се изброяват недостатъците (shortcomings, БЕЗ типе!). Това от една страна изземва функциите на рецензента, който няма така вече какво да критикува и от друга – и по-важно! – обезценява незаслужено достойнствата и постиженията на докторанта, сякаш той не е знаел и предвидил такива възможни недоглеждания... В нашия случай се говори за: контаминиране на резултатите в резултат на обучение; закостенялост на модела АМБР; липса на сетивно-двигателен опит; оценка на компромиса между скорост и качество на отговора; невъзможност за универсално приложение на резултатите. Това са непостижими усилия за цяла епоха на цяла школа и затова аз се отнасям към този параграф така, сякаш не съществува. Не е нужно и да се поставя „настрепен план-обещание“ за бъдещи насоки в работата, защото някой може да се възползва наготово и користо от това.

В основни линии правилно поставената цел е изпълнена: описани са такива детайли от създаването на взаимоотношения като: времева близост, предоставяне към доминантна ръка, анатомично-физиологично обусловани ограничения, динамично напасване и прочие особености на зрителното възприятие в процеса на изграждане на аналогии. Това представя дисертацията като една напълно самостоятелна, независима, иновативна и полезна продукция, която заслужава несъмнено висока оценка.

Препоръчвам на уважаемото високо компетентно научно жури да присъди научната и образователна степен *ДОКТОР* на Иван Ванков.

10 февруари 2015

д-р Божидар Димитров